

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

פה. ר"ן

עין משפט גר מצוה

כב א מיי פיה מהל
 ל ב מיי פ"ח מהל
 ג מיי פ"ח מהל
 ד מיי פ"ח מהל
 ה מיי פ"ח מהל
 ו מיי פ"ח מהל
 ז מיי פ"ח מהל
 ח מיי פ"ח מהל
 ט מיי פ"ח מהל
 י מיי פ"ח מהל

מוסף רש"י

במנות שלא הורמו
 קא מיפלאגי. וכגון שפלא
 לו טבל זה מביא זכי
 אמו כהן, רבי סבר כמי
 שהורמו דמיין וזכא זכי
 אמו במומיה ומעשרות
 שבו, שאף מעשר ראשון
 להניס, מהקנסיה עורח
 לויים (קדושין נח). שאני
 עושה מלאכה יאה אסור
 לביץ בקום (ביבמות צג).
 היז לפין כהקדש (קדושין
 צג). אינו צריך להפיר.
 גדר זה, שאין בה כח
 להקדיש על פי שוא שזו
 (כתובות טז). אין צעלה
 צרכי להפיר שאין גרידה
 חל שהרי משועבדת לו
 (קדושין טז). לכיון דקא
 משעבדת ליה למעשה ידיה
 לא מלא גרידה (ביבמות צג).
 ופילו למחא טעריך נמי
 לא מיישאן, דאי מעדפא
 נמי לבעל הוא (כתובות
 טז). שמא תעריך עליו.
 על משעבדה ידיה יוחר מן
 הדאוי, ל, ויחר ממח
 שהיא חיבת לעשות לו,
 והמחייבת (סדר) אמרינן
 מה היא עושה לו משקל כ'
 כלעיס שמי ביבולה, ולי
 פלעיס סלעיס בגלגל, ולי
 אחיה העדפא קדשה אפי"ג
 דלא חל לעולם צבעת
 גרד (קדושין טז). וטפי
 לא משעבדה ליה ואהדפא
 חייל גדר ואפי"ג דעדיין
 לא נעשית המלאכה (ביבמות
 צג). ומחר זה אינו שלו
 ובעיניו (שם טז). ר'
 יוחנן בן גורי אומר
 יחבר אף עיקר מעשה
 ידיה צריך הפרה (שם
 טז). שמא יגרשנה. ויחא
 חסד על שמשגשה אינה
 ומשועבדת ליה למעשה ידיה,
 וזכאה אסורה עליו.
 לחור, לו לפי שאשכח
 מעשה ידיה עליו ולי
 אפשר לו לחבר שלם
 תמחור ולא תהפך וכל שאר
 מלאכות השיטות במשמתי
 שהאשה עושה לבעלה
 (שם ובעיניו לעיל טז).
 המקדוש מעשה ידי
 אשתו. בזמני (במנות
 סד). מפרש חסד היא עושה
 לו משקל חסד סלעיס כו'
 (שם נח).

דסבירה ליה לטובת הגאה ממון: ה אינו משלם אלא דמי חולין שבו. אבל לא דמי תרומות ומעשרות ואפילו לפי טובת הגאה שיש לו צדן דסבירה ליה לטובת הגאה אינה ממון: במהנות שלא הורמו קמיפלגי. דרבי סבר ה כיון שלא הורמו תרומות ומעשרות הוו להו כחולין שבו דלאו כמי שהורמו דמיין ורבי יוסי סבר כמי שהורמו דמיין ואין לו צהס כלום ומשום הכי אינו משלם אלא דמי חולין שבו: מה לי הורמו מה לי לא הורמו. לכיון טובת הגאה אינה ממון כי לא הורמו מאי הוי דהא פמיכי ביה תרומה ומעשר שאין לו צדן כלום: אלא היינו טעמא דרבי. השמא לא מביעיל לן אי אית להו לתרוייהו טובת הגאה ממון או אינה ממון. ואי אית להו טובת הגאה אינה ממון ורבי יוסי דרבי יהודה ניהא רבני היינו טעמיה דקנסויה הינו רבני לגבי לשלם טובת הגאה של תרומות ומעשרות לבעל הבית ואי סבירה להו טובת הגאה ממון לרבי ניהא רבני יוסי דרבי יהודה הינו טעמיה דאילו משלם אלא דמי חולין שבו משום דקנסויה רבנן שלא ישלם לו טובת הגאה שבתרומה ומעשרות: רבא אמר שאני טעמיה דרבי ויחנן בן גורי אומר רבי שמואל יגרשנה ויהי אסורה עליו: גמ' אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן גורי למומיה דרבי רבא אמר שמואל אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם ורמינהו המקדיש מעשה ידי אשתו הרי

ורבי יוסי סבר אינו ממון. ואינו משלם לו אלא דמי חולין שבו: במהנות שלא הורמו קמיפלגי. דרבי סבר כמי שלא הורמו דמיין ולהכי משלם לו דמי כולו ורבי יוסי סבר כמי שהורמו דמיין ואינו משלם אלא דמי חולין: ואי טובת הגאה אינה ממון. אפילו הוויין כמי שלא הורמו אינו משלם לו דמי עבלו דהא לא מפקיד ליה ולא מידי: אלא. לעולם אימא לך דאילו ממון והיינו טעמא דרבי אפי"ג טובת הגאה אינה ממון אלא הכי משלם לו דמי כולו משום דקנסויה רבנן לגבי כי היכי דלא לגבוז: ור' יוסי סבר. אינו משלם אלא דמי חולין דהא ועוד קאמר חדא לטובת הגאה אינה ממון ועוד לדברין דאמרת טעמא משום קנס דלרצה לקנסיה לבעל הבית זה: כי היכי דלא לשהי לטובת הגאה ולעולם אחתי רישא וסיפא דמתני' דקשיא אהדרי לך ומכאן: רבא אמר. לעולם לא קשיא מתניין וסיפא דקתני לטובת הגאה ממון ורישא היינו טעמא דטילו בעל כרחו: שאני תרומה משום דלא חויה אלא לכהניס. וכיון דאמי למיטרה עלייהו שייא להויה תרומה כעפרה צעלמא והואיל וכעפרה הויה לא מיתחלי בטובת הגאה ולהכי שקלי לה בעל כרחו: בתנאי קונס שאני עושה על פי אבא כו' אין יכול להפיר. דלא הוי לא נדרי עיניו נפש ולא דברים שבינו לבינה: שאני עושה לפיך אין צריך להפיר. דלא אמרה כזה דלאו

כמינה לאפקועי לבעל כזה ר' עקיבא אומר יפר שמא טעריך עליו יוחר מן הראוי לו. כדאמרינן בזמן תבובת צב' וע"פ (דף סד): ומה היא עושה לו משקל חסד סלעיס שמי ביבולה שהן עשר בגלגל כו' והמותר שלה ואותה העדפה שמעדת הואיל ושלה היא אוקרת עליו אם לא יפר: ר' יוחנן בן גורי אומר. להכי יפר שמא יגרשנה ותהא אסורה לחור לו דאותה מלאכה שעושה אחר הגירושין כשתצא ברשותו אסור צאתה מלאכה וכל מעשה ידיה מגירושין ואילן וקסבר אדם אוקר דבר שלא בא לעולם כגון מעשה ידיה שעמדה לעשות דלכשתצא לעולם אחר גירושין אפי"ג שלא בא לרשותו צב' שצא לעולם דהא מגורשת היא כשתצא ברשותו שמשא לא עשה אסור. ורבי עקיבא סבר צב' מוטיבא לך דהא אוקר דשנצל"ל היכה דהוי ברשותו לאלמלא כשצא לעולם כגון העדפה אצל אין אדם אוקר דשנצל"ל אפי"ג שצא לעולם ה' אין ברשותו אלא לאחר זמן לכשיצא לרשותו חל עליהן אסור כדפירשתי: גמ'

שוא עפרה (דלחא) צעלמא דלפקריה להיהא טובת הגאה שיש לו זה: ומיהא שמעינן שהאסור הגאה פירות על עצמו יכולים אחרים לעיול אותן בעל כרחו ואינו יכול לעבד אפי"ג שיהא לעלמא על גדרו כיון דהשתא מיהא הא לא איחשיל מיהו היכה דאיחשיל חייבין לשלם לכיון דחסד עוקר הנדר מעיקרו כיון דאיחשיל הויין להו הנך פירי כאליו לא אחסרו עליה מעולם. ואפי"ג חס כן היאך יעלו כהניס על כרחו למה לא נחוש דלמחא מיתשיל ומתני מדיהיה לאו קושיא היא דהתנין המקדש האשה על מנאי שאין עליה או עליו דרים ומלאו עליה או עליו נדרים אינה מקודשת ומדקתני אינה מקודשת משמע שאינה מקודשת כלל ויכולה להנשא לאחר אפי"ג דתניא חס (תמי) הלכה אצל חס והתירה וכן הוא שאלן אצל חס והתירו מקודשת אלא אפי"ג דמני מיתשיל קדושי למפרע כל אימת דלא מיתשיל לא חיישינן דלמחא מיתשיל הכא נמי דאם איחשיל עבדו כהניס איסורא למפרע כל אימת דלא איחשיל לא חיישינן להכי. הרשב"א ז"ל: ואני מסתפק צב' לפי שמשעה שאסרו על עצמו הפקירו וכל שזכה בו אחר קנה כוחה מן ההפך ואפי"ג שאסור שבו הלך ע"י שאלה קנין ממונו של זה אינו בטל שאני מוצא שאלה בהפקר ומשום הכי יעלו על כרחו דאי לא ודאי כיון דנדריס לאחשולי עליהו קיימין דמשום הכי מיקרו דבר שיש לו מתירין בפרק פוקתא הירק (לעיל דף עט). חיישינן דלמחא מיתשיל וכי נתן אינה מקודשת לא שתייה מותרת לינשא אלא דינא קתני ופי"ג תימא נמי דמיתלחא פוקתא קתני היינו טעמא משום דבעדיה ליכא אכתישן דלא מקוללה נפשה אכתישן אלא פוקתא אינה מקודשת אלא הוה שאלן אצל חס והתירו מקודשת לומר שהיא מקודשת בגמורא אבל לא הלך איכה דחיישינן ככ"ל: בתנאי קונס שאני עושה ע"פ אבא. מה שאני עושה יאה לפי אבא דקונס: אינו יכול להפיר. דאין אלו נדרי עיניו נפש ולא דברים שבינו לבינה: שאני עושה על פיך אינו צריך להפיר.

מסוס

ממון ועמא דרבי יוסי דקנסו לבע"ב: רבא אמר. ממתינן אית ליה טובת הגאה ממון והיינו טעמא דמתניין דטילו כיון דמתניין עליהו הוי עפרא צעלמא. כיון שאסר כל כהניס וליס אס כן אסור הוא ליתן תרומותיו לשום בעל ואין לו צהס זכא טובת הגאה שאני יכול ליתנס לשום אפי"ג לעבכס לעמא לא מני ולכן אינו שלו ומתירין לעלו כעל כרחו דהוי כמי שאינו שלו אצל כפיסה דמותר ליתום ולמקא כהניס הוי לו טובת הגאה זכא ואסורין לבעל וליתנה אולם כהניס שאסר: קונס שאני עושה לאבא ויאבדן הכי יפר. שאין זה נדר שבינו לבינה שאין לו לחוש אם יאסרו (תמיס) מעשה ידיה: על פיך אינו צריך להפיר. דלמשעבדת ליה: יפר שמא תעריך. ממה שפסקין כהניס דליתן משקל חסד סלעיס: רבי יוחנן בן גורי אומר אף שבכל עיקר מעשה ידיה צריך להפיר שמה יגרשנה: לכימיא דרבא שמואל אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם. שיעדין לא גרשה ואלו יאסור מעשה ידיה שהיא מקדשה עתה:

תוספות

הואיל ומשום חסד ומפני כבודו ומפני צדקתו ופניו שפלו לו מביא זכי אמו כהן, רבי סבר כמי שהורמו דמיין וזכא זכי אמו במומיה ומעשרות שבו, שאף מעשר ראשון להניס, מהקנסיה עורח לויים (קדושין נח). שאני עושה מלאכה יאה אסור לביץ בקום (ביבמות צג). היז לפין כהקדש (קדושין צג). אינו צריך להפיר. גדר זה, שאין בה כח להקדיש על פי שוא שזו (כתובות טז). אין צעלה צרכי להפיר שאין גרידה חל שהרי משועבדת לו (קדושין טז). לכיון דקא משעבדת ליה למעשה ידיה לא מלא גרידה (ביבמות צג). ופילו למחא טעריך נמי לא מיישאן, דאי מעדפא נמי לבעל הוא (כתובות טז). שמא תעריך עליו. על משעבדה ידיה יוחר מן הדאוי, ל, ויחר ממח שהיא חיבת לעשות לו, והמחייבת (סדר) אמרינן מה היא עושה לו משקל כ' כלעיס שמי ביבולה, ולי פלעיס סלעיס בגלגל, ולי אחיה העדפא קדשה אפי"ג דלא חל לעולם צבעת גרד (קדושין טז). וטפי לא משעבדה ליה ואהדפא חייל גדר ואפי"ג דעדיין לא נעשית המלאכה (ביבמות צג). ומחר זה אינו שלו ובעיניו (שם טז). ר' יוחנן בן גורי אומר יחבר אף עיקר מעשה ידיה צריך הפרה (שם טז). שמא יגרשנה. ויחא חסד על שמשגשה אינה ומשועבדת ליה למעשה ידיה, וזכאה אסורה עליו. לחור, לו לפי שאשכח מעשה ידיה עליו ולי אפשר לו לחבר שלם תמחור ולא תהפך וכל שאר מלאכות השיטות במשמתי שהאשה עושה לבעלה (שם ובעיניו לעיל טז). המקדוש מעשה ידי אשתו. בזמני (במנות סד). מפרש חסד היא עושה לו משקל חסד סלעיס כו' (שם נח).

(א) [קדושין נח: ב"ב קג]: מכות ב חולין קל: בסבות [תנ], (ג) ימותא. (ד) ממונות. (ה) טב. (ו) קדושין טב, (ז) [לעיל עט:]: (ח) ממונות מה: (ט) נשיין לעמי הקדוש: (י) ועמי היטב קדושין מה: ומוספות ב"ב קג: ד"ה וקסבין: (י) כ"ל דלמי למיטרה: (יא) (במנות עב: ע"ש, ט) [גס עד: ע"ש, ט] (ב) כ"ל: אלא אצל, (י) כ"ל דלמי:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ר' יוחנן וכו' ואינו ברשותו אלא לאחר זמן דלכשישבו או לרשותו יחול עליהן:

פירוש הר"א"ה

דרבי סבר טובת הגאה ממון. הילכך צריך לשלם לו כל דמי הטבל: ור' יוסי סבר ה' יהודה סבר ב"ה הוי כמינו. הילכך אינו חייב לשלם לו אלא דמי חולין: ואי אפשר טובת הגאה אינה ממון מה לי הורמו ומה לי לא הורמו: ומיהו נפיק [כ"ל דבר ע"י דף טז:] דקידושין מוכי פלוגמיהו כפי וישראל שפלו לו טבלים מביא זכי אמו כהן למחא דלמך כמי שהורמו דמיין וזכא זכי אמו כהן ויחר מן הראוי לו ר' יוחנן בן גורי אומר יפר שמא טעריך עליו יוחר מן הראוי לו. כדאמרינן בזמן תבובת צב' וע"פ (דף סד): ומה היא עושה לו משקל חסד סלעיס שמי ביבולה שהן עשר בגלגל כו' והמותר שלה ואותה העדפה שמעדת הואיל ושלה היא אוקרת עליו אם לא יפר: ר' יוחנן בן גורי אומר. להכי יפר שמא יגרשנה ותהא אסורה לחור לו דאותה מלאכה שעושה אחר הגירושין כשתצא ברשותו אסור צאתה מלאכה וכל מעשה ידיה מגירושין ואילן וקסבר אדם אוקר דבר שלא בא לעולם כגון מעשה ידיה שעמדה לעשות דלכשתצא לעולם אחר גירושין אפי"ג שלא בא לרשותו צב' שצא לעולם דהא מגורשת היא כשתצא ברשותו שמשא לא עשה אסור. ורבי עקיבא סבר צב' מוטיבא לך דהא אוקר דשנצל"ל היכה דהוי ברשותו לאלמלא כשצא לעולם כגון העדפה אצל אין אדם אוקר דשנצל"ל אפי"ג שצא לעולם ה' אין ברשותו אלא לאחר זמן לכשיצא לרשותו חל עליהן אסור כדפירשתי: גמ'